

О. В. Кендюхов*д-р екон. наук, професор*
kendyukhov@znu.edu.ua,*Запорізький національний університет,***В. Є. Болгов***канд. екон. наук*
v.bolgov@donnu.edu.ua,**С. О. Тарапата**

tarapata_s@donnu.edu.ua,

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми З моменту здобуття незалежності перед Україною, як новою державою, стало питання розробки та реалізації власної самостійної стратегії економічного розвитку. Завданням цієї стратегії є пошук та детальний опис шляху до перетворення України на економічно розвинуту країну інноваційної спрямованості, що здатна забезпечити високі темпи економічного розвитку з усіма соціальними наслідками. З того часу минуло вже двадцять вісім років, умови розвитку України, як внутрішні, так і зовнішні, змінювалися, відповідно змінювалася стратегічна політика, механізм її здійснення. Проте головна стратегічна мета залишилася незмінною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У розрізі проблематики стану економічного розвитку національної економіки вивченню інноваційного розвитку вітчизняної економіки приділяється все більше уваги. До українських експертів, що активно займаються дослідженнями цієї теми можна віднести таких науковців як: І.О. Ахновська [1], В.Є. Болгов [1, 2, 4], І.Ю. Єгоров [7], А.В. Карпенко [3], О.В. Кендюхов [4], С.В. Козловський [9], Ю.І. Пилипенко [6], О.С. Попович [8] та багато інших.

Формулювання цілей статті. Основною ціллю написання статті є виявлення тенденцій та стану інноваційного розвитку економіки України і визначення причин, що стають на заваді цього процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Запровадження інноваційної моделі національної економіки передбачає перехід на вищі технологічні пристрої розвитку. Однак дослідження наявного рівня технологічного розвитку економіки України показує, по цей час вітчизняна сфера виробництва зберігає технологічну багатокладність, що можна назвати однією з головних структурних проблем національної економіки. Різноманітні технологічні пристрої існують і відтворюються паралельно і незалежно один від одного.

У даний час в Україні домінує відтворення 3-го технологічного пристрою. Це панування залізничного транспорту, чорної металургії, електроенергетики, неорганічної хімії, споживання вугілля, універсального машинобудування. В країнах з розвинутою економікою домінування 3-го пристрою доводилося на післявоєнні роки.

Згідно даним Інституту економічного прогнозування НАН України, майже 60% об'єму промислової

продукції доводиться на 3-й технологічний пристрій, 38% – на 4-й пристрій, з випуску продукції модерні технологічні пристрої – 5-й і 6-й – складають близько 4%, до того ж 6-й пристрій, який визначає перспективи високотехнологічного розвитку країни в майбутньому, в Україні майже відсутній (менше 0,1%) [8, с. 76].

Фінансування науково-технічних розробок майже на 70% доводиться сьогодні на 4-й, і лише 23% – на 5-й технологічний пристрій. 60% і 30% інноваційних витрат розподіляються між 4-м і 3-м технологічними укладами, а 5-й пристрій в інноваційних витратах займає лише 8,6%.

Що стосується інвестицій, які, по суті, визначають майбутнє на найближчі 10-15 років, то 95% всіх інвестицій спрямовані в 3-й і 4-й технологічні пристрої (75 і 20% відповідно), і лише 4,5% інвестицій спрямовані в 5-й технологічний пристрій. У технологічній частині капітальних вкладень (технічне переозброєння і модернізація) на 83% домінує 3-й технологічний пристрій і лише 10% доводиться на 4-й.

За останніми даними міжнародних досліджень [8, 130], за період 2007-2017 років, технологічна структура економіки України майже не змінилась. Питома вага технологій за укладами становить відповідно: третій пристрій – 57%, четвертий пристрій – 38, п'ятий пристрій – 5%.

При цьому спостерігається процес зниження рівня інноваційного потенціалу підприємств, тобто кількість підприємств, які займаються інноваційною діяльністю. Зокрема, якщо у 1994 році питома вага інноваційно активних підприємств в Україні становила 26%, у 2004 році – 13,7, а у 2006 році – 11,2%. Останнім часом помітне незначне похвалення, так, у 2009 році – 12,8%, у 2010 році – 13,8, а у 2011 р. – 16,2, 2015 р. – 17,3% [3, с. 451]. Більш детальний аналіз інноваційної активності підприємств України наведено у табл. 1.

Аналізуючи отримані дані за період з 2010 по 2017 рік, можна зазначити, що витрати на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення від загальної суми коливалися в межах 60-70%, та в середньому за період склали 64,4%, при цьому пік інноваційної діяльності цього напрямку припав на 2016 рік, де склав 68,85%. На підготовку виробництва для запровадження інновацій було витрачено 17,4%, крім того, ці витрати мали пік зростання також у 2016 році,

останніми роками, на жаль, вони знизились. На дослідження та розробки всього за період, що аналізувався було витрачено 10,4% від загального об'єму, на закупівлю нових знань та технологій – всього 2,8% від загальних витрат на інноваційну діяльність. Показники придбання нових технологій, які використовуються для реалізації технологічних інновацій, досягали незначних сплесків активності у 2011, 2013 та 2015 роках, загалом за період мали найменше значення та постійну динаміку до скорочення, у 2017 році, взагалі отримали найменше значення за весь період дослідження [5].

ються для реалізації технологічних інновацій, досягали незначних сплесків активності у 2011, 2013 та 2015 роках, загалом за період мали найменше значення та постійну динаміку до скорочення, у 2017 році, взагалі отримали найменше значення за весь період дослідження [5].

Таблиця 1

Інноваційна активність підприємств України

Рік	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	Загальна сума витрат, млн грн	Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, %	У тому числі за напрямками			
				дослідження і розробки, млн грн	придбання інших зовнішніх знань, млн грн	придбання машин обладнання та програмного забезпечення, млн грн	інші витрати, млн грн
2010	13,8	1760,1	0,9	996,4	141,6	5051,7	1855,8
2011	16,2	1979,4	0,79	1079,9	324,7	10489,1	2440,2
2012	17,4	3018,3	0,8	1196,3	47,0	8051,8	2185,5
2013	16,8	3059,8	0,8	1638,5	87,0	5546,3	2290,9
2014	16,1	4534,6	0,69	1754,6	47,2	5115,3	778,8
2015	17,3	5751,6	0,64	2039,5	84,9	11141,3	548,0
2016	18,9	6160,0	н.д.	2457,8	64,2	19829,0	878,4
2017	16,2	10850,9	н.д.	2169,8	21,8	5898,8	1027,1

Таким чином, можна зробити висновок, що на жаль, саме покращення технологічного рівня, порівняно з інноваційним вдосконаленням виробництва та обладнання, залишається поза увагою вітчизняного інноваційного процесу.

підприємств та отримання цільових грантів на наукові розробки та проекти. Бюджетне фінансування, на жаль, не відіграє важливої ролі у структурі фінансування інновацій. Більш детально структура фінансування інноваційної діяльності показана в табл. 2.

Фінансування інноваційної діяльності в Україні переважно відбувається за рахунок власних коштів

Таблиця 2

Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні

Рік	Загальна сума витрат, млн грн	У тому числі за рахунок коштів, млн грн			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3
2014	7695,9	6540,3	344,1	138,7	672,8
2015	13813,7	13427,0	55,1	58,6	273,0
2016	23229,5	22036,0	179,0	23,4	991,1
2017	9117,5	7704,1	227,3	107,8	1078,3

Динаміку змін джерел фінансування інноваційної діяльності добре ілюструє рис. 1.

Більша частина нових технологій, що розробляють та впроваджують вітчизняні підприємства, відносяться до машинобудування, харчової промисловості, переробки сільськогосподарських продуктів, хімічної та нафтохімічної промисловості. Підприємства надають перевагу вітчизняним розробкам, бо вони значно дешевші, ніж закордонні аналоги та більш пристосовані до умов вітчизняного виробництва.

Більша частина інноваційної діяльності в Україні фінансується за рахунок власних коштів підприємств, при цьому питома вага власних витрат щорічно збільшувалася та сягнула 94,6 у 2015 році потім поступово почала зменшуватись до 83%, та за весь період складає 77,85% від загального обсягу інвестицій в інноваційну діяльність. Значну частину займають інші джерела фінансування, сумарно – 23,7% від загального об'єму. Кошти закордонних інвесторів, спрямовані на інвестиційні процеси, займають лише 4,86% від загального обсягу інноваційних витрат. Найменшу частку за період, що аналізується, складають кошти державного бюджету, в розмірі 1,6% від загальної суми.

Аналіз статистики доданої вартості за галузями національної економіки показує, що на сьогодні вона створюється переважно за рахунок розвитку технологій, закладених в 3-му технологічному укладі, що є загрозливою тенденцією з погляду конкурентоспроможності української економіки. Аналіз динаміки і структури імпорту товарів інноваційного характеру свідчить, що на сектор низьких технологій доводиться

близько 49% об'єму імпорту, на сектор середніх технологій – 27%, а на сектор високих технологій – лише 11%.

Проаналізувавши отримані данні можна дійти висновку, що технологічно-виробнича структура, яка встановилася в Україні, не можна назвати інноваційною. Сьогодні фактично створена структура національної економіки, в якій домінує відтворення 3-го технологічного укладу. Технічний рівень більшості ви-

робництв України відстає від рівня західних країн як мінімум на 50 років. У системі міжнародного розподілу праці Україна займає свідомо збиткові і досить безперспективні позиції. Причому технологічне відставання збільшується: як відомо, кожен подальший технологічний уклад є коротшим у часі і глибшим за характером соціально-економічних змін, ніж попередній [2, с. 36].

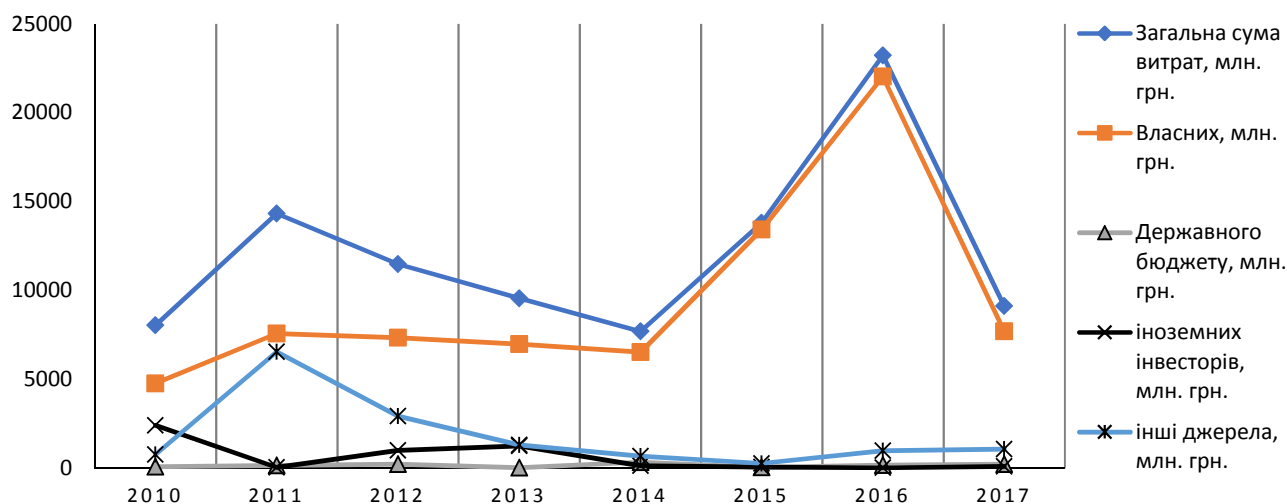

Рис. 1. Динаміка змін джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні, у % до загальної суми

Це відноситься до таких напрямів, як наноелектроніка, оптоінформатика та фотоніка. Ще один напрям – наповнення глобальних інформаційних систем.

До того ж у світі вже накопичений досвід технологічного прориву такими країнами як Японія, Китай, Індія, Сінгапур, Тайвань та інші держави. Їхній досвід показує, що держава може підвищити свій інноваційний рівень і увійти до числа технічно розвинених держав, як правило, у фазах зростання чергового технологічного укладу.

Суть концепції технологічного прориву полягає не в тому, щоб наздоганяти. Потрібно вибирати ті напрями, де можна зробити прорив, і орієнтувати на них нове покоління.

Для цього в період зміни технологічного укладу і структурної перебудови світової економіки необхідно створити в національній економіці конкурентоздатні виробництва нового устрою і підсилити свої позиції на світовому ринку. Сама ця можливість обумовлена тим, що в економічно відсталих країнах, як правило, відсутні значні виробничі потужності укладу, що відходить, а відповідно, і проблема вивільнення пов'язаного з ними капіталу, а також набагато менший опір соціально-економічних інститутів структурній перебудові.

Відсутність тягаря у вигляді вкладеного в застарілі виробництва капіталу полегшує створення виробничо-технічних систем нового укладу.

Зрозуміло, включення тієї або іншої країни в число технологічно розвинених держав, припускає наявність відповідних внутрішніх соціально-економічних і науково-технічних передумов:

- достатньо розвинутого промислового потенціалу;

- наявності широких верств освіченого населення;
- доступу до зовнішніх джерел інформації, капіталу і ресурсів.

Всі ці умови повинні формуватися в ході життєвого циклу попереднього укладу. Адже відтворення останнього створює передумови для становлення наступного технологічного укладу, який не може бути створений «на порожньому місці». У той же час для формування цих передумов зовсім не обов'язково розвивати виробництва попереднього укладу до рівня розвинених країн.

Отже, Україна має лише один шлях – зосередити увагу на становленні ключових напрямів 6-го технологічного укладу і вибрати такі напрями 6-го технологічного укладу, де країна може вийти в лідери. Іншими словами, використати стратегію «інноваційного прориву». Якщо буде обрана саме ця стратегія, то це докорінно змінить відношення до пріоритетних напрямів інноваційного розвитку і вимагатиме перегляду цих пріоритетів. Тоді необхідно скорегувати і державну політику щодо стимулювання інноваційної діяльності підприємств. Якщо проаналізувати структуру інновацій розвинених країн світу, то виявляється, що близько 60% зробили прорив у високотехнологічних сферах економіки (радикальні інновації), і лише 10-12% – поліпшуючі інновації в традиційних галузях.

Прийняті закони України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» і «Про загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій» [1, с. 27]. У всіх цих документах передбачається, що пріоритети структурно-інноваційної трансформації української економіки слід визначати з урахуванням розвитку конкретних

технологічних укладів. Але на законодавчому рівні спостерігається деяка неузгодженість і суперечність.

Так, в Законі України «Про загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій» сказано, що реалізація цієї програми повинна була змінити структуру промислового комплексу за технологічними укладами таким чином, що до 2013 року об'єми виробництва 5-го укладу мали збільшитися до 12%, а 6-го укладу — до 3%, однак і досі цей показник не досягнуто. Крім того, фактично, закріплюється існуюча технологічна багатокладність.

Таким чином, вироблення узгодженої позиції у виборі пріоритетів інноваційної політики є одним з принципових питань, яке вимагає свого рішення на загальнодержавному рівні. Другим актуальним завданням, що стоїть перед державою, є вивчення та обґрунтування нових напрямів та форм державного інвестування, які б відповідали переходу до інноваційного типу розвитку економіки.

Головні чинники, що стають на заваді активізації інноваційної діяльності, за підсумками опитування працівників ряду промислових підприємств, керівників органів місцевої влади та науковців переважно можна об'єднати у дві групи: недостатня кількість обігових коштів і низький рівень розвитку інфраструктури. Чинники першої групи турбують до 70% респондентів, з яких 83% скаржаться на нестачу власного капіталу підприємства або установи, 56,6% — вказують на незадовільний рівень фінансових стимулів з боку держави, то чинники другої групи, кількість яких набагато більша, діапазон коливань — від 16 до 37,7% [2, с. 33]. Це пов'язано з одного боку з недостатнім досвідом щодо розвитку і функціонування таких структур в Україні, а з іншого — з обмеженими можливостями безпосереднього запозичення досвіду високорозвинутих країн, які мають більш сприятливі умови для економічного розвитку і формування інноваційної інфраструктури. В національній економіці кожної окремої країни досягнення встановлених цілей реалізується відштовхуючись від власних ментальних, культурних, географічних, науково-технічних та ресурсних особливостей.

Одним з головних чинників, що обумовлює швидкі темпи розповсюдження інноваційної діяльності є інноваційна інфраструктура. Перш за все, встановлення відповідного інституціонального забезпечення, що обумовлює ефективність процесу комерціалізації нових знань: від етапу генерування науково-технічної ідеї до етапу реалізації нового продукту кінцевому споживачеві. Тим більш, що насиченість України науковими кадрами, тобто науковий потенціал, залишається досить значним. В розрахунку на 1000 осіб зайнятого населення цей показник відповідає рівню таких європейських країн, як Польща, Угорщина, Іспанія та Чехія. Але якщо порівнювати з провідними країнами світу, такими як Японія та Німеччина, то в них ці показники в двічі більші [3, с. 193]. Україна має впроваджувати негайні заходи щодо розвитку інноваційної інфраструктури національної економіки.

У 1990 році в Україні було зосереджено 6,5% світового науково-технічного потенціалу при чисельності населення близько 0,1% світової чисельності. З кожної 1000 зайнятих 11 осіб працювали в науково-технічній сфері [4]. У 2000 році таке співвідношення становило вже 6 осіб на 1000 зайнятих, у 2005 році — 5 осіб, а

2017 році — 4,8 особи. Аналіз статистичних даних свідчить, що за роки незалежності України чисельність виконавців наукових та науково-технічних робіт скоротилася з 313 тис. осіб у 1990 році до 92,4 тис. у 2009 році, тобто більше ніж втричі. З року в рік за межі України емігрує в середньому близько 50 тис. дипломованих фахівців, що займаються інноваційною діяльністю. Зменшення висококваліфікованих наукових кадрів відповідно зменшує можливості виробляти нові знання. У той же час у розвинутих країнах кількість наукових працівників збільшується в середньому на 2,5-3% щорічно [7], так у Фінляндії їх чисельність на 1000 зайнятих становить 32,7%, у Данії — 31,6, Ісландії — 29,6%. Аналіз кількості науковців та науково-дослідних організацій наведений в табл. 3.

Таблиця 3

Наукові кадри та кількість науково-дослідних організацій в Україні

Рік	Чисельність науковців, осіб	Чисельність докторів наук в економіці України, осіб	Чисельність кандидатів наук в економіці України, осіб
2010	182484	11974	46685
2011	175330	11677	46321
2012	164340	11172	42050
2013	155386	11155	41196
2014	136123	9983	37082
2015	122504	9571	32849
2016	97912	7091	20208
2017	94274	6942	19219
2018	88128	7043	18 806

За даними табл. 3 видно, що чисельність науковців загалом, та чисельність кандидатів і докторів наук в економіці України з року в рік постійно зменшується, що ілюструє рис. 2.

Підґрунтям, що обумовлює розвиток ресурсного забезпечення наукового потенціалу національної економіки перш за все виступає загальний високий рівень освіти населення. Який в кінцевому результаті сприяє зростанню кваліфікації робочої сили, лояльності до змін, поширенню нових знань та загальному зростанню продуктивності праці в національній економіці.

Стаття 34 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» [3, с. 195] передбачає бюджетне фінансування даної сфери в розмірі 1,7% від обсягу ВВП. Якщо, у 2012 році ці витрати склали 1,49%, то в 2017 році вони скоротилися до 0,58%.

За результатами аналізу рівня витрат на науково-дослідницьку діяльність у розвинутих країнах за останні роки, можна стверджувати, що оптимальний його рівень, який забезпечує самодостатній розвиток науки, становить 3-5% ВВП [8, с. 23]. Це фактично ілюструє роль наукового сектору в економіці.

Також є резерви в збільшенні фінансування інноваційної діяльності як за рахунок державних, так і недержавних джерел. Збільшення обсягів фінансування інноваційної діяльності в недержавному секторі можна досягти за рахунок створення відповідних умов, що сприятимуть капіталовкладенням в НДДКР та виробництво нової продукції. Досвід країн, що розвиваються швидкими темпами, свідчить про те, що рівень фінансування НДДКР та інновацій у недержавному секторі можна збільшити в два рази за 12 років, а

частку державних витрат на ці цілі можна довести до 1,5-1,7 раза у ВВП за той самий період. Світовий досвід пропонує велику кількість економічних механізмів, за допомогою яких відбувається управління інно-

ваційними процесами як на макро- так і на мікрорівнях. Для їх успішного застосування необхідна наявність адекватної державної економічної політики [9, с. 48].

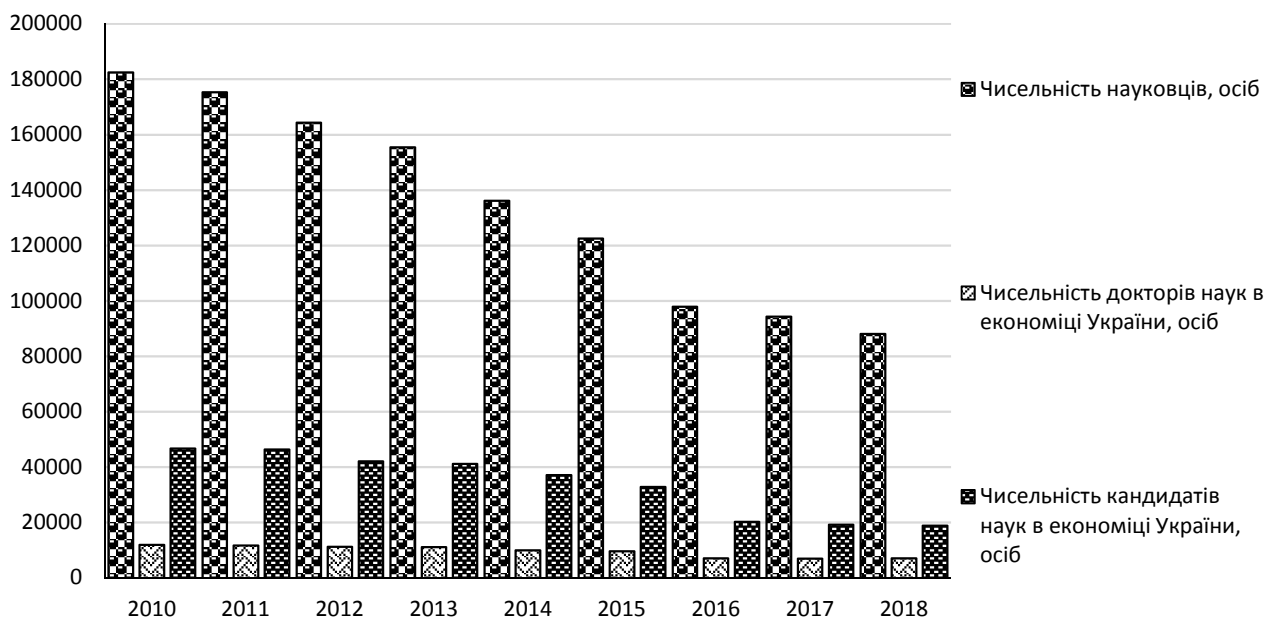

Рис. 2. Чисельність науковців, кандидатів і докторів наук в економіці України

Якщо виходити з потреб кадрового забезпечення інноваційної діяльності в цілому, і науково-інноваційних центрів зокрема, то об'єднання освіти і науки слід розпочинати з первинних ланок інноваційного процесу. Тут можуть бути кілька шляхів, наприклад: створення при ВНЗ потужних наукових центрів, оснащення їх сучасним науковим обладнанням, яке використовуватиметься як у навчальному процесі, так і для дослідницьких цілей. Це – традиційний шлях західних наукових центрів. Але він потребує істотних початкових інвестицій, знайти які в наших умовах буде не так просто.

Окремо слід зупинитися на такому важливішому стратегічному напрямі, як інвестиції в біотехнологічні інновації. Мова йде про такі перспективні та швидкозростаючі ринки, як біотехнології, націлені на довголіття, штучний інтелект в розробці ліків, CRISPR, ринок секвенування, нейроінтерфейси, гена інженерія людини, когнітивні покращення, штучний інтелект у персоналізованій медицині. Ринки, які щорічно зростають на 15-20% та на декілька десятків мільярдів доларів США. Головна проблема світового інвестора на цих ринках: багато економічно привабливих біотехнологічних інвестиційних напрямів технологічно доступні, проте в більшості країн юридично заборонені!

Потенційна стратегічна конкурентна перевага України – юридична лібералізація: ГМО, генетична інженерія людини, клонування, ризикові види терапій, клінічні дослідження.

Основні податкові механізми залучення прямих іноземних інвестицій в інновації наступні:

1. Європейський підхід: пільгове оподаткування інноваційних підприємств строком 3-5 років, створених на основі залучення іноземних інвестицій.

2. Сінгапурський підхід: повне звільнення від сплати податків на строк від 5 до 10 років.

3. Модель TAXKIN [10]: загальнонаціональна податкова модель, суть якої полягає у створенні податкового раю і вивільнення будь-якого економічного суб'єкта від податкового тягаря.

Висновки. Таким чином, проведений нами аналіз стану та тенденцій інноваційного розвитку економіки України дозволив виявити проблемні аспекти цього процесу, основними з яких є: рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств, частка передових технологічних укладів в економіці України, фінансування наукової сфери, скорочення наукового потенціалу нашої країни та відтік молодих наукових кадрів. У той же час Україна має ряд конкурентних переваг, у тому числі все ще потужний науковий, у тому числі кадровий потенціал для активного опанування перспективних інноваційних ринків. Тільки концентрація зусиль на ключових високорентабельних швидкозростаючих ринках дозволить Україні створити передумови проривної економіки та забезпечити високі темпи економічного росту.

Список використаних джерел

1. Ахновська І.О., Болгов В.Є. Забезпечення інноваційної безпеки національної економіки. *Економіка і організація управління*: збірник наукових праць. 2016. №2 (22). С. 17 – 27.

2. Болгов В.Є. Класифікація факторів впливу на інноваційний розвиток національної економіки України. II International scientific conference: *Economy and Society: a Moderns Vectors of Development*, Part II, April 27, 2018. Leipzig, Germany: Baltija Publsshing. 187 p. (P. 31 – 34).

3. Карпенко А.В., Кононенко Ю.С. Стратегічне значення комерціалізації для інноваційного розвитку національної економіки. *Економіка і організація управління*. 2017. № 1(25). С. 190-201.

4. Кендюхов О.В., Болгов В.Є., Залізнюк В.П. Чинники ефективності маркетингової стратегії експортної діяльності підприємства. *Економіка і організація управління. Збірник наукових праць*. 2017. № 1(25). С. 38-51.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Пилипенко Ю. І. Інноваційний розвиток авіабудування України як механізм стимулювання точок економічного зростання національної економіки. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2017. №2(58). С. 62-72.
7. Попович О.С., Булкін І.О. Новий бюджет і доля науки. URL: <https://commons.com.ua/uk/novij-byudzhet-i-dolya-nauki/>.
8. Розвиток інноваційної системи України в європейському науково-технологічному просторі : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України І.Ю. Єгорова ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2018. 198 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/302.pdf>.
9. Kozlovskiy S., Bolhov V., Yousuf A., Batechko A., Hlushchenko L., Vitka N. Marketing analysis of the electromobile market as a factor in the innovation of the national economy. *Innovative Marketing*. 2019. №15(1). P. 42-53. doi:10.21511/im.15(1).2019.04
10. Кендюхов О.В. TAXKIN: до питання про реформування податкової системи. *Дзеркало Тижня. Україна*. №32. URL: https://dt.ua/finances/taxkin-322187_.html.
- April 27, 2018. Leipzig, Germany: Baltija Publsshing. 187 p. (P. 31 – 34).
3. Karpenko A.V., Kononenko Yu.S. (2017). Stratehichne znachennia komertsializatsii dlia innovatsiinoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky [The strategic importance of commercialization for the innovative development of the national economy]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and organization of management*, 1(25), pp. 190-201 [in Ukrainian].
4. Kendiukhov O.V., Bolhov V.Ye., Zalizniuk V.P. (2017). Chynnyky efektyvnosti marketynhovoї stratehii eksportnoi diialnosti pidpriemstva [Factors of effectiveness of marketing strategy of export activity of enterprise]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and management organization*, 1(25), pp. 38-51 [in Ukrainian].
5. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
6. Pylypenko Yu. I. (2017). Innovatsiinyi rozvytok aviabuduvannia Ukrainy yak mekhanizm stymuliuвання tochok ekonomichnoho zrostannia natsionalnoi ekonomiky [Innovative development of aviation industry of Ukraine as a mechanism of stimulation of points of economic growth of national economy]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu – Economic Bulletin of the National Mining University*, 2(58), pp. 62-72 [in Ukrainian].
7. Popovych O.S., Bulkin I.O. Novyi biudzhet i dolia nauky [The new budget and the fate of science]. (n.d.). Retrieved from <https://commons.com.ua/uk/novij-byudzhet-i-dolya-nauki> [in Ukrainian].
8. Yehorov I.Yu. (Eds.). (2018). Rozvytok innovatsiinoї systemy Ukrainy v yevropeiskomu naukovo-tekhnologichnomu prostori [Development of Ukraine's innovation system in the European scientific and technological space]. Kyiv, State Institution «Inst. and predicted. NAS of Ukraine [in Ukrainian].
9. Kozlovskiy S., Bolhov V., Yousuf A., Batechko A., Hlushchenko L., Vitka N. (2019). Marketing analysis of the electromobile market as a factor in the innovation of the national economy. *Innovative Marketing*, 15(1), pp. 42-53. doi:10.21511/im.15(1).2019.04
10. Kendiukhov O.V. TAXKIN: do pytannia pro reformuvannia podatkovoi systemy [TAXKIN: on the issue of tax reform]. *Dzerkalo Tyzhnia. Ukraina – Mirror of the Week. Ukraine*, 32. Retrieved from https://dt.ua/finances/taxkin-322187_.html [in Ukrainian].

References

1. Akhnovska I.O., Bolhov V.Ye. (2016). Zabezpechennia innovatsiinoї bezpeky natsionalnoi ekonomiky [Ensuring the innovation security of the national economy]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and management organization*, 2 (22), pp. 17 – 27 [in Ukrainian].
2. Bolhov V.Ye. (2018). Klasyfikatsiia faktoriv vplyvu na innovatsiinyi rozvytok natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [Classification of factors of influence on innovative development of national economy of Ukraine]. II International scientific conference: *Economy and Society: a Moderns Vectors of Development*, Part II,

Стаття надійшла до редакції 06.09.2019
Прийнято до друку 19.12.2019

Формат цитування:

Кендюхов О. В., Болгов В. Є., Тарапата С. О. Дослідження тенденцій інноваційного розвитку економіки України. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2 (37). С. 82-87. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).82-87](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).82-87)

Kendyukhov O. V., Bolhov V. Ye., Tarapata S. O. (2019). Research of innovation development trends of Ukraine economy. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (37), pp. 82-87. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).82-87](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).82-87)